

ACC. N:R. M. 8262 : 1-12.

Landskap Halland, Småland avskriften inl. av Tingal Johansson

Härad: ..... Adress: Bygget, Gjöakra Värnamo

Socken: ..... Berättat av: .....

Uppteckningsår: 1942 Född år ..... i .....

Avskrifter ur tidningar meddelade av
 Tingal Johansson Bygget Gjöakra Värnamo
 "Att hära bort Knut, och Kochbränne"
 Led vid bröllop sid. 1-6
 Lägen från Kävring socken Örtbo härad
 sid. 7-8
 Om Vättern sid 9-12.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

(Uppm. k. 53)

Skriv endast på denna sida!

Att "bära bort knut" och "Kocka-
brämme."

"Ett bruk som ännu fortlever i
mellersta Hallands skogsbygd är att
bära bort "Knut". Detta skall
göras på Knutdagen den 13 januari
och tillgås på så sätt, att en
Knut förpärddigas med tillhjälps
av gamla kläder och dylikt
och så att den får en viss lik-
het med en människa.

Den förses med respass, väskport
o. s. v., och sedan det blivit mörkt
bäres den bort och placeras hos
en granne. Har man ett horn
i sidan till någon granne pla-
ceras knut hos denne, och passar
man då på att i passet giva

Landskap: Halland. Upptecknat av: _____
Härad: _____ Adress: _____
Socken: _____ Berättat av: _____
Uppteckningsår: _____ Född år _____ i _____

Att vara bort runt.
Auskript ur Aftonbladets Halvveckningsplaza
vid tiden omkr. 1914.
Auskripten meddelad av Tingal Johansson
Bygget Gjööäkra Värnans

antagonisten några små fina
pikar. Naturligtvis aptar man
sig för att tala om varifrån
kunt är kommen. Detta bruk
har ofta givit anledning till
årslång osämja grammar emellan,
isynnerhet om respasset som ofta
 varit fallet, var författat i
tydlig avsikt att förläjligen den
som hugnats med "kunt."
Och som aptart togs även
dessa bruk från den skämtsamma
sidan. På en gård i Å. socken
fanns man sålunda en morgon
en kunt, som förretts med några
kalla potatisar och en flaska
brännvin till respost. (Det var
förstås innan det blev bränn-

vinskort, nu är det nog ingen
som vill släppa till sin liter till
ett sådant skoj.) I respasset angavs
varthän han skulle och en särskild
bön att han inte skulle måtte
bli spickad till J-gård, "ty där
brände de min bror i fjol."
En hans föregångare hade
nämmligen där blivit uttratt för
nämnda grymma behandling.
Och denna sed har uppkommit
talesättet: "Han ser ut som
en knut", om en person som ser
mer än vanligt sjaskig ut.
Vid bröllop har väl alltid
förekommit en del egendomliga
bruk och seder, olika för
olika tider och orter. Ett egen-

ömsligt bruk som väl nu är
nästan utdött men som före-
kom ännu för på år sedan är
följande:

4

Da bröllopet hade pågått i
2-3 dagar skulle alla gästerna
och för övrigt så många som
ville följa med begiva sig till
den oländigaste skog som fanns
i närheten. De sämsta dragare
som fanns, t.ex. en utgåmmal
häst eller en tam ko eller till
och med en halv, skulle medtagas.
I skogen skulle ett väldigt träd
fällas och sedan hemporslas
helt med grenar och allt.
Detta träd fick icke tagas var
som helst, utan uppe på ett

otllögänligt berg, i ett kärl eller
dylikt, och släpas hem med till-
hjälps av den erte dragare man
hade med sig. Denne slapp
väl i regeln från det ^{peka} ganska
lindrigt ty man bör betänka,
att ett par hundra personer
kunde släpa hem ganska
aktningvärda exemplar av
skogens jättar. Detta träd kalla-
des "Kockabräme", och ju större
och grenigare det var, ju längre
och eländigare vägen hade
 varit att släpa hem det,
samt ju flera deltagare,
desto högtidigare. Vårifin
dessa bruk härleda sig vet

ACC. NR. M. 8262:6.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

man ej, men det skulle sym-
bolisera, att man, fastän
med små resurser, dock med
enighet och hjälpsamhet kunde
åstadkomma stora ting

(J. E. B.)

förf. signatur

6

- - Största delen av Käfsjö socken består av mossmark - - det är norra delen av "store mosse" som skjuter in i socknen. - - - I nordligaste delen av mossen ligger en liten sjö eller damm, benämnd "Svartegöl." Om densamma berättas följande folksägen:
"Sjöråa" hade på något sätt kommit i besittning av en kyrkklocka från Käfsjö kyrka och hade den gömd på botten av Svartegöl. Samtidigt gick det en sägen att skaffade man fram ett par ocar till stranden för att ge i stället, så skulle man på klockan tillbaka

Landskap: Småland Upptecknat av: _____
Härad: Ästbo Adress: _____
Socken: Käpsjö Berättat av: _____
Uppteckningsår: _____ Född år _____ i _____

Lägenuppteckningen å nästa sida
är hämtad ur en sockenskildring
införd i Dagens Nyheter (halvveckan)
vid tiden o. s. v. 1915.
Auskripten meddelad av Fingal Johansson
Bygget Gjöakra Värman

ACC. NR. M. 8262:8.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Man gjorde så och mycket
riktigt började kyrkklockan
att komma fram. Men då
kunde en av de närvarande
icke hålla sig tyst utan utropade:
- Nu ta vi både kyrkklockan
och starna.

Men som han hade sagt
det sjönk klockan bubblande
till botten, och där ligger
den ännu i dag, påstås det

(G. ell.)
förf. signatur.

"Visingsröbarna liksom närboende på fasta landet hyra den överskyddelsen, att Vätterns djup är ouppriemmeligt, emedan man många gåldiga gånger lodat på åtskilliga ställen utan att träffa botten. Då har Per Brahe d. y. låtit anställa djupmätningar omkring Visingsrö. Förgäves ingen botten fanns. En greve Ockenstjerna lär med samma resultat låtit nedränka en 300 fannars lina med lod i sjöns västra del. Men det är i synnerhet utomför Amberg inbillningen påstå, att Vättern är bottenlös, sedan en skeppare Bosphjonte för flera

Landskap:

Småland

Upptecknat av:

Härad:

Adress:

Socken:

Berättat av:

Uppteckningsår:

Född år

i

Något om Vättern: avskrift av
säger ur Värnamo-posten vid
tiden för senaste sekelskiftet
avskriften meddelad av Tingal Johansson
Bygget Gjöarna Värnamo

ärhundranden sedan förgäves
sökt botten med en 1,100 fannars
lina (!) Slutligen synes sjöjung-
frun blivit förgrämnad över
dessa försök att utforska hennes
rike, ty i Visingsö kyrkoarkiv
läses följande: "Vid Gremma skall
en Vadstenabergare, Bengt An-
björnsson vid namn, velat leta
sjöns djup med ett rep mera än
100 fannars, bindandes i ändan
på repet i stället för lod en yxa,
men fann ändå ingen botten,
och i det han drager upp linan
finns han istället för yxa
en hästkalle ordentligen fast-
knytt, det salig Simonius,

fordom pastor i Vadstena, samt
andra flera vittna. I det att en
velat sjöns djup försöka och ned-
släppt sin lina, så skall en röst
utur vattnet blivit hörd: "vill du
veta mitt djup så mät min längd."
Orsaken till detta lönlöra arbete
har naturligtvis legat i ofull-
ständiga mättningsverktyg.
År 1817 skedde en vetenskaplig
mätning av sjön, då största
djupet 70 fannas, träffades mellan
Visingsö och Jönköping. Fiskarne
behålla dock sin gamla tro.
Det säges, att man skall kunna
se botten på 80 fots djup med
anledning av sjöns klara vatten.

ACC. NR. M. 8262:12

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Om så är torde vara något tvivel-
aktigt; men visst är, att det kan ske
på 50 fots djup.

Vättern har ebb och flod, en nyhet
för de flesta, och man kan se
honnen höja och sänka sig 11
decimallinor på några timmar.
Härtill har iakttagits, att sjön
under 3 år står högt och under
andra 3 år lågt med en skillnad
av 3 fot."

12